

Suomen Akatemian IODP-ICDP-tukiryhmän kokous 24.4.2014

Pöytäkirja 24.4.2014

Aika ja paikka:

Torstai 24.4.2014. klo 9:00-11:00, Geologian tutkimuskeskus, Betonimiehenkuja 4, 02150 Espoo, kokoushuone Gneissi

Tukiryhmän jäsenet:

Paikalla:

Prof. Aarno Kotilainen, Geologian tutkimuskeskus – ESSAC-edustaja
Prof. Ilmo Kukkonen, Helsingin yliopisto – ICDP Executive Committee
Prof. Markku Poutanen, Geodeettinen laitos, Suomalainen Tiedeakatemia
Prof. Kari Strand, Oulun yliopisto, Thule-instituutti

Estynyt:

Tiedeasiantuntija, FT Hanna Pikkarainen, Suomen Akatemia - ECORD Council, ICDP Assembly of Governors
Prof. Olav Eklund, Åbo Akademi, Geologia ja mineralogia
Dos. Kimmo Kahma, Ilmatieteen laitos
Prof. Juha Karhu, Helsingin yliopisto, Geotieteiden ja maantieteen laitos
Dos. Pirkko Kortelainen, Suomen ympäristökeskus
Dos. Annakaisa Korja, Helsingin yliopisto, Seismologian instituutti – ESSAC-
varaedustaja
Dr. Paula Kosunen, Posiva Oy
Johtaja Pekka Heikkinen, Helsingin yliopisto, Seismologian laitos
Prof. Jussi Leveinen, Aalto-yliopisto, Yhdyskunta- ja ympäristötekniikan laitos
Prof. Juha Pekka Lunkka, Oulun yliopisto, Geotieteiden laitos
Prof. Lauri Pesonen, Helsingin yliopisto, Fysikaalisten tieteiden laitos, geofysiikan osasto
Prof. Jaakko Puhakka, Tampereen teknillinen yliopisto, Kemian ja biotekniikan laitos
Prof. Matti Räsänen, Turun yliopisto, Maantieteen ja geologian laitos
Prof. Krister Sundblad, Turun yliopisto, Maantieteen ja geologian laitos

1. Kokouksen avaus

Aarno Kotilainen avasi kokouksen klo 9.00

2. Puheenjohtajan ja sihteerin valinta

Markku Poutanen valittiin kokouksen puheenjohtajaksi ja *Kari Strand* sihteeriksi.

3. Katsaus ICDP-toimintaan ja suomalaisten osallistuminen

Ilmo Kukkonen (IK) raportoi ICDP-toiminnasta. Ruotsin ICDP-syväkairaushanke (Collisional Orogeny in the Scandinavian Caledonides, COSC) suorittaa kairaukset kesän 2014 aikana. I. Kukkonen mukana geotermisessä osahankkeessa. Suurempi ICDP:n Science -konferenssi järjestettiin Potsdamissa 11.-14 marraskuuta 2013. Postglacial Fault Drilling -hankkeessa (DAFNE = Drilling into Active Faults in Northern Europe) tavoitteena on selvittää kairauksin jääkauden loppuvaiheessa ja holoseenikauden alussa syntyneiden ns. postglasiaalisiiirrosten tektoniikkaa, jännitystilaa, paleoseismiikkaa, hydrogeologiaa ja syvää biosfääriä Suomen, Ruotsin ja Norjan Lapissa. Hankkeeseen liittyen tehdään vielä syväluotauksia. Tavoitteena on jättää varsinainen kairaushakemus ICDP:lle v. 2015. Suomesta Posiva voi mahdollisesti tulla mukaan tähän hankkeeseen ja Ruotsista mm. LKAB:ltä on kysytty kiinnostusta hanketta kohtaan. Outokummun syväreikä on olemassa tutkimuskäyttöä varten ja siihen liittyen on tulossa mm. yksi väitöskirja.

4. Katsaus IODP-toimintaan ja suomalaisten osallistuminen

Aarno Kotilainen raportoi IODP toiminnasta. IODP 5. MSP-kairausoperaatio Itämerellä onnistui ja yhteensä saatiin kairattua n. 1600 m Itämeren sedimenttejä eri kohteista. Suomesta Aarno Kotilainen ja Outi Hyttinen osallistuivat myös Bremenissä kairasydänten tutkimuksiin ja loggauksiin. Huhtikuun EGU-kokouksessa tullaan esittelemään kairauksen ensimmäisiä alustavia tuloksia. Keväällä 2015 tutkimuskairausaineistot vapautuvat myös muiden kuin matkalle osallistuneiden tutkijoiden käyttöön.

IODP Exp 313 New Jersey Shallow Shelf-tutkimuskairaukseen liittyen *Henna Valppu* on tehnyt yhden yhteisjulkaisun. ACEX Exp. 302:een liittyy *Ninna Immosen* työskentely tohtorikoulutettavana ja hänen väitöskirjansa valmistuu vuoden 2014 aikana. Wilkes Land Glacial Margin Exp 318 (Antarctica)-tutkimusmatkaan liittyen Suomessa tehtävää tutkimustoimintaa on jatkettu *Kari Strandin* johdolla ja analyysit ovat valmistuneet ja julkaisutoiminta on parhaillaan käynnissä.

5. Itämeri-kairaus (IODP Expedition 347, Baltic Sea Paleoenvironment) 2013–2014

Aarno Kotilainen esitteli hanketta tarkemmin. Hankkeeseen liittyen Summary-julkaisu tulee valmiiksi kesäkuussa 2014 ja Preliminary Results-julkaisu tulee ulos ensivuoden puolella.

6. Kansalliset edustajat ja varaedustajat IODP- ja ICDP komiteoissa

Tukiryhmä keskusteli edustuksista ICDP:n ja IODP:n elimissä ja päätettiin, että ESSAC:n varajäseneksi tulee Outi Hyttinen Helsingin yliopistosta Geotieteiden ja maantieteen laitokselta. Hän on suostunut ottamaan tehtävän vastaan. Aarno Kotilainen toimii varsinaisena ESSAC-edustajana. Ilmo Kukkonen aloitti kauden ICDP:n Executive Comitteessa (EC) 1.1.2013. Seuraava kolmivuotiskausi tulee olemaan 2015-2019. EC-varaedustajana toimii Timo Ruskeenieni Geologian tutkimuskeskuksesta suostumuksensa mukaisesti.

7. Tukiryhmän kokoonpanon muuttaminen

Keskustelimme myös tukiryhmän kokoonpanon muuttamisesta. Tukiryhmän kokoonpanoon lisättiin uudet ESSAC- ja EC-varaedustajat. Tukiryhmästä poistuivat Annakaisa Korja sekä Lauri Pesonen. Tukiryhmän kokoonpano muiden osalta selviää tämän pöytäkirjan jäsenlistasta.

Tiedeasiantuntija, FT Hanna Pikkarainen toimii tukiryhmässä Suomen Akatemian edustajana 26.4.2014 saakka ja uutena edustajana hänen tilalleen tulee FT Anna Kalliomäki 21.5.2014 alkaen. Samalla Anna Kalliomäki tulee olemaan Suomen Akatemia puolelta ECORD Councilin ja ICDP Assembly of Governors Suomen edustaja.

8. Mahdollinen tuen ilmaiseminen Suomen jatkolle ICDP-ohjelmassa

Tukiryhmämme pitää tärkeänä Suomen osallistumista ICDP-ohjelmassa jatkossakin. ICDP-ohjelman painoarvo on kasvanut suomalaiselle tieteelle, samalla kun suomalaisten tutkijoiden osallistuminen ohjelman tutkimuskairauksiin ja tutkimukseen on lisääntynyt. Mukaan ovat tulleet mm. Outokummun syväreikä, New Jersey-kairaus, Far Deep-hanke, El'gygytgyn-kairaushanke ja uutena tulossa Dafne-hanke. Tukiryhmä toimittaa tuen ilmaisukirjeen luonnontieteen ja tekniikan tutkimuksen toimikunnalle / Tarja Maunolle heti toukokuun alussa.

9. Muut asiat

Ei muita asioita

10. Seuraava kokous

Päätettiin pitää seuraava kokous Turussa 4.-6. marraskuuta olevan Litosfääri2014-kokouksen yhteydessä.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 11:00

Vakuudeksi

Kokouksen sihteeri

Kari Strand